

jugoslovenskih
nacionalistov

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 3/L. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

Leto V.

V Ljubljani, dne 1. februarja 1936.

Štev. 4.

Nova pota?

Odkar je vezala Italija svoje sile v toliki meri na akcijo v Abesiniji in s tem vznemirila veselite, ki so zainteresirane na teh pokrajinah, ker so čutile ogroženo pot, ki jih veže z njihovimi kolonijami, se je v srednji Evropi pričelo opažati gibanje, ki more dosežanje gospodarske in politične zveze teh držav močno rahljati. Dočim je Italija v preteklem desetletju kot protitež Mali antanti organizirala zvezo z Avstrijo in Madžarsko ter v to zvezo priključila več ali manj še nekaj drugih držav ter na ta način stvorila obroč okoli Male antante, je njena zaposlenost na drugem mestu pričela to zvezo rahljati tembolj, ker so prizadete države vsled odklonitve sankcij občutno trpele v svojem mednarodnem položaju.

Značilno je posebno zadržanje Avstrije. Dočim je bilo za vsakega avstrijskega državljanca jasno, da se Avstrija ne priključi sankcijam vsled pogodbe, ki jo veže z Italijo in tudi oficielni krogi na Dunaju tega niso zanikali, so pričeli pozneje, ko so občutili reakcijo iz Londona, ubirati druge strune. Oficielni listi so pričeli razlagati zadržanje Avstrije kot popolnoma skladno z londonsko noto z dne 1. decembra 1925, kjer se tolmači tozadevni čl. 16. društva narodov; »da je vsaka država dolžna lojalno in uspešno udeleževati se sankcij le v izmeri s svojo vojaško močjo in upoštevajoč svoj geografski položaj«. Tem prvim poskusnim balončkom v avstrijskih listih in javnih izjavah odgovornih faktorjev so sledili še drugi in kmalu je bilo opažati, da se v avstrijski zunanji politiki skuša najti novo orientacijo in to pod vplivom desničarskega krila avstrijskih klerikalcev, ki so se pričeli odločno orientirati v smeri proti Londonu.

Ta pojav je gotovo ugodno odjeknil tudi v Pragi, kjer je z nastopom novega zunanjega ministra g. Hodže ostala zunanja politika Češkoslovaške sicer na istih potih kot doslej, ki pa je vendar pokazala živahno aktivnost, predvsem v smeri angleške orientacije in novih naporov za ustvarjanje gospodarske sodelovanja držav, ležečih v Podonavju. In tako je prišlo do obiska kancelarja g. Schuschniga v Pragi, ki je imel po oficielnih zagotovilih zelo ozko odrejen načrt, kjer pa so se vendar razmotrivala vprašanja, ki morejo imeti dalekosežne posledice. Predvsem je verjetno, da je razgovor med Češkoslovaško in Avstrijo skoraj nemogoč, ne da bi se ob tej priliki pričeli števati tudi habsburško vprašanje, s katerim je Avstrija še pred kratkim dosti odkrito plašila svoje sosede, ki pa se v Pragi smatra za bolj opasno kot združitev Avstrije z Nemčijo. Z druge strani ni izključeno, da se je razpravljalo tudi o avstrijski marksistični emigraciji v Brnu. Zdi se skoraj nemogoče, da bi se moglo razgovarjati izključno le o gospodarskih problemih obeh držav preje, dokler se niso izmenjale misli o teh vprašanjih.

Kljub temu, da je mnogo preuranjeno govorniti o skorajšnjem organiziranem gospodarskem sodelovanju prizadetih držav, iz katerega bi morale iziti tudi politične konsekvence, vendar so ti razgovori razburili tako Nemčijo, ki je gotovo globoko zainteresirana na njih kakor tudi Italijo, ki jo nova avstrijska zunanja politika ogroža v njenem pre-stižu, Nemčija, ki je bila doslej zainteresirana na uvozu in izvozu v podonavske pokrajine s skoro 80%, pač ne bo mogla mirno gledati reševanje podonavskega vprašanja brez njenega sodelovanja. Prav tako tudi Italija ne bo mirno gledala, da se zrušijo njene desetletni napore v srednji Evropi in slabi njena moč v mednarodni politiki.

Ze so se pričele širiti govorice, da sta izvedli Nemčija in Italija diplomatski protitudarec ter se sporazumeli glede Avstrije, naj katere usode je Italija doslej tako budno pazila in, ki jo je baje sedaj popolnoma prepustila Nemčiji. Kakšne protiusluže je zato prejela Italija, ni znano, gotovo pa je, da ji prijateljstvo in podpora Nemčije v njenem današnjem položaju vsaj trenutno gotovo več koristijo kot prijateljstvo in zavezništvo z Avstrijo.

V kratkem bodo dogodki pokazali, ali smo res na novih potih, ali bo vse to ostal obupni in brezpomembni poizkus posameznih držav, izvleči se iz splošne gospodarske krize, ali so ta nova pota res rojena iz notranje potrebe prizadetih držav, ali je vse le odsev gigantske borbe, ki se bje v Evropi med diktaturo in demokracijo. Ta poslednji razlog gotovo tudi pri tej diplomatski akciji igra vazo vlogo, kot jo je v zadnjih letih pri vseh sličnih. Državam, ki so v tej igri zaposlene, niti ni bilo treba mnogo injekcij od zunaj. Njihov geografski položaj in notranje prilike jih silijo same k temu.

Celokupno naše notranjepolitično življenje je prehajalo plogoma v smeri in tere, ki bi naj bili že davno definitivno odpravljene in za vedno onemogočeni vsled težkih izkušenj izpred 6. januarja 1929 in prehaja sedaj v neko zaključno fazo, ki stoji pred vsakim iskrenim jugoslovenskim državljanom kot grozeča stinga, ki krije v sebi neznane nevarnosti. Kako, zakaj, o tem je težko pisati danes, brez dvoma bo moral pisec zgodovine našega notranjepolitičnega razvoja ugotoviti, da sta se nahajala narod in država tudi še v letu 1935 in v početku leta 1936 v infantilni dobi svojega življenja in sredi najbolj brezumnega trošenja svojih lastnih umskih in materijelnih sil.

Težke zagate, v kateri se nahajamo, se zavedajo prav vsi. Ne le oni, ki so bili v njo vrženi proti lastni volji in brez lastne krivde, marveč tudi oni, ki so stali narodu in državi na čelu skozi vso dobo od ujedinitvenja pa do danes in se krčevito oprijemljejo vsake bilke, da bi rešili brod potapljačice se »demokracije«, predvsem pa sebe kot zastavončce te demokracije. In tako se nudi ogromni večini nedolžnih žrtev, ki so bile zapeljane v današnje obupne razmere pri pogledu na ono manjšino, ki jo tvorijo dosedanji vodilni predstavniki »demokracije«, slika, ki bi bila smešna, če ne bi bila tako žalostna in ponižujoča. Kaj kaže ta slika?

Skozi leta in leta so nastopali gotovi ljudje kot predstavniki naroda, skozi leta in leta so se menjali na raznih vodilnih mestih, govorili navdušujoče in samozavestno, kadar so bili na primestarjenih pozicijah, vili pa obupanji svoje roke, kadar niso mogli stezati svojih udov po mehkih foteljih. Vse je bilo v redu in dobro, najlepša bodočnost narodu in državi se je obetala, kadar so bili na krmilu, velike nevarnosti in grozeči pretresi pa so ogrozili narod in državo, kadar so morali pod krov in prepustiti krmilo drugim. Tej sliki se pridružuje druga. Kadar so bili ti gospodje za krajišo ali daljšo dobo izgonirani, so se našli skupaj. V skupni nesreči so si podali roke in šli skupaj na delo pod geslom ustvarjanja »enotne fronte naprednega in nacionalnega življa.« Vzeli so v roke veliko jugoslovensko zastavo, napisali na njo z zlatimi črkami »Napredno nacionalna fronta« ter pešali z njo od kraja do kraja, od sestanka do sestanka. Lepe, navdušujoče besede so vsaj doslej še vedno našle odmev v dušah onih resničnih nacionalistov, ki nosijo svoj nacionalizem kot nekaj prirojenega v svojih srcih, o njem niti ne govorijo mnogo, ker jim je nekaj povsem samo po sebi razumljivega in so vedno na razpolago za borbo proti vsem onim, v katerih vidijo nasprotnike tega svojega ideala. Čeprav so bili ti mali borci že tolikokrat in tako bridko razočarani, so se doslej še vedno odzvali pozivu teh voditeljev in se jim stavili na razpolago za nove borbe. Zadnji tak pojav smo videli v letu 1931, ko je naš nacionalni človek globoko uverjen, da sledi intencijam blagopokojnega Kralja, stvoril krepko vojsko jugoslovenske nacionalne misli. Ni treba imenovati imen gospodov, ki so se smatrali upravičene nastopati kot vodilni predstavniki te vojske, vsi jih poznamo, spomin na nje in njihovo delo je še vsem v žalostnem spominu.

Kakšno je bilo to delo? Čim so prišli na oblast in so se začutili varne na eni strani vsled prepričanja, da jim je narod popolnoma vdan in da lahko odločajo sami na svojih sestankih pri zelenih mizah, na drugi strani vsled mnenja, da jim je po višji sili zagotovljeno dolgotrajno sedenje na vodilnih mestih, so pokazali svojo pravo naravo. Narod je hotel slogo in složno delo, narod je pričakoval, da bodo njegovi voditelji z res složnim delom izbrisali vse sledove medsebojne razcepljenosti ter je vsled tega veroval tozadevnim zagotovilom teh voditeljev. Žal se je moral pelagoma na svojo veliko žalost in nevoljo prepričati, da so ostali ti voditelji prav vsi v svojih starih kožah in da je šel ves razvoj dogodkov mimo in preko njih, ne da bi jim preokrenili njihovo miselnost. In tako je narod dočakal, da so začeli ti voditelji izigravati drug drugega takrat, ko bi bili morali dati složno vse svoje sile na razpolago za zmago nacionalne misli in ko bi bili morali ne s frazami, marveč s praktičnim delom dokazovati edino pravilnost in resničnost jugoslovenske misli. Vsak je hotel biti prvi, vsak je hotel biti edini in edlino merodajni predstavnik Dravske banovine, vsak je povzdigoval sebe in poniževal druge.

Dogodki od septembra 1931 pa do nedavne prošlosti so tipični dokaz popolne nesposobnosti teh gospodov, ki so vsi brez vsake izjeme v polni meri odgovorni za obupne posledice svojega poraznega dela. Nima smisla razpravljati posebej o enem ali drugem izmed teh gospodov, ugotavljati večjo ali manjšo

krivdo enega ali drugega. Vsi odgovarjajo narodu, zlasti nam nacionalistom, kajti vsi so sodelovali pri tem upropaščanju nacionalne misli, pa naj so to storili vsled nesposobnosti ali prirojene domišljivosti in samozaljubljenosti ali pa vsled pomanjkanja odločnosti in borbivosti. To drži zlasti danes, ko sede ti voditelji na svojih varnih mestih, posledice njihovega delovanja pa nosijo oni mali ljudje, ki so se pod njihovim vodstvom in po njihovih navodilih borili iz samega idealizma, pa so sedaj brez vsakega varstva prepušteni na milost in nemilost besnemu preganjanju s strani zagrizenih nasprotnikov. Vedno in povsod odgovarja vojskovedja za poraz, kate-rega je doživela njegova vojska vsled njegove nesposobnosti, pri nas pa je to obratno. Po vsakem porazu se generali skrijejo v svoje varne zapečke in čakajo le prilike, da se zopet pojavijo kot rešitelji domovine.

In to se dogaja zopet ravno v teh dneh. Mi nacionalisti gledamo prav od blizu prilike v naši zemlji in vemo vsled neposrednih stikov z narodom, kako težko živi ta narod in kako kritično je njegovo duševno razpoloženje. Zavedamo se, da je treba stisniti vse nacionalne sile v enotne vrste in jim dati enotno vodstvo, ker vemo, da bodo hočeš nočeš ravno jugoslovenski nacionalisti oni, ki bodo morali z najtežjimi žrtvami braniti narod in državo, kadar bo sila priklopela do vrhunca in si voditelji sploh več ne bodo upali na dan. Ravno zato pa moramo biti iskreni in odpirati oči tudi vsem zdravim in idealnim državljanom, da se ne bodo dali pod krinko »koncentracije nacionalnih sil« zapeljati tako žalostno preskušeni gospodom še enkrat v nove borbe, ki bodo končale zopet z novimi porazi. K temu smo primorani zlasti vsled žalostnega dejstva, da so bili ravno ti voditelji oni, ki so povzročili jugoslovenski misli in jugoslovenskemu nacionalizmu s svojim delom toliko škoda, kot bi je ne mogel napraviti niti najhujši sovražnik. Kot nosilci jugoslovenskega nacionalizma, kot jugoslovenski nacionalisti so nastopali ti gospodje, z jugoslovensko zastavo so krili svoje delo in nedelo, sovražnik jugoslovenskega nacionalizma je bil, kdor ni obudoval njihovih sposobnosti. Ti gospodje, zlasti pa ljudje, ki tvorijo njihove bližnje okolice, so se vživeli v prepričanje, da se jim je treba vsteti le skupaj, izravnati razne osebne in poslovne difference ter se nato pojaviti v javnosti, pa jim bo zopet vsa ta javnost klicala hozana in jim dala legitimacijo za nadaljne posle doma in v Beogradu.

Ker je priklopila sila do vrhunca in ker vemo, da dosedanji voditelji ne morejo menjati metod, na katere so navajeni, da pa je izhod iz današnje strašne situacije po dosedanjih metodah nemogoč, vsled tega smo dolžni povedati javno in odkrito svoje stališče. Strnjenje vseh nacionalnih sil je nujno potrebno, toda strnjenje teh sil pod ponovnim vodstvom istih gospodov, ki so že tolikokrat dokazali svojo nesposobnost, bo vodilo le do novih porazov in do še večjega ogrožanja najvitalnejših interesov naroda in države. Ravno sedaj, ko se ti gospodje zopet sestajajo za zaprtimi vrati, da uredijo medsebojne spore in ustvarijo zopet enotno vodstvo nacionalne fronte, ravno sedaj, ko si ti gospodje zopet domišljajo, da se jim je treba le pojaviti roko v roki pred obupanim nacionalnim človekom, pa jim bo ta človek sledil slepo čez drn in strn, bodi tem gospodom povedano

Invalidsko vprašanje in kinokoncesije

Svetovna vojna je pretresla temelje družabnega reda in povzročila mnogo novih političnih, gospodarskih in socialnih vprašanj. Med slednjimi je eno najvažnejših invalidsko vprašanje.

Gigantski boj zavezniških in osrednjih držav se je zaključil z ogromnim številom vojnih žrtev, ki jih štejeemo na milijone. S tako visokim številom vojskujoče države sploh niso računale.

Invalid se je pojavil v povojni družbi kot nov socialni in ekonomski problem, ki je prisilil državnike, sociologe in ostalo kulturno človeštvo k resnemu razmišljanju o tem, kako naj se nadomesti škoda, ki jo je invalid pretrpel brez lastne krivde pri izvrševanju svoje dolžnosti do države. To pomeni: usposobiti invalida za delo, da postane zopet koristen član človeške družbe. Naravno je torej, da se skoraj vse države rešile invalidski problem kot eno najvažnejših socialnih in državnih vprašanj.

jasno in odločno, da se kruto varajo in da bodo doživeli neprijetno razočaranje, če se v zadnjem trenutku ne spametujejo.

Gotovo se bodo našli ljudje, ki bodo tudi ob tej priliki sledili tem gospodom. So to deloma idealisti, ki so se tako privadili na gotova imena, da so jim postala ta imena nepopolnizirana in da smatrajo, da bo brez teh imen vsega konec. Večinoma so pa to ljudje, navezani na gotova imena le iz sebičnih in oportunističnih razlogov, zlasti vsled pričakovanja, da se bodo mogli povzpeli tudi oni, če se bodo ti gospodje pojavili na vodilnih mestih. Toda vsi ti tvorijo prav majhen drobec onega nacionalnega življa, ki je stal svojčas strnjen za temi gospodi, pa je danes tako razočaran nad njimi, da jim nikdar več in pod nobenim pogojem ne bo sledil, ker neče se enkrat iz lastnega žepa plačevati račun za njihove nesposobnosti in lahkomiselnosti. In zaključek iz vsega tega?

Ker je koncentracija potrebna in ker bi koncentracija pod vodstvom teh gospodov prav gotovo dovedla do nove katastrofe, je treba to koncentracijo provesti brez teh gospodov in njihovih najožjih okolic. Odstranitev teh gospodov ne bo povzročilo niti najmanjše škode, nasprotno, njih odstranitev bo značila le likvidacijo dosedanjega katastrofalnega delovanja in začetek nove dobe v političnem udejstvovanju jugoslovenskega življa, ki bo gotovo boljša, kot je bila dosedanja, kajti slabša sploh biti ne more. Stavba, ki so jo zgradili ti gospodje kot mojstri in poltriji, je vsa razpokana in v takem stanju, da se je ne da več popraviti. Čemu riskirati zdrave nacionalne sile, mojstri in poltriji, podpirali razpadajoče zidovje, čemu riskirati, da bi stavba s svojimi ruševinami pokrila te zdrave nacionalne sile, mojstri in poltriji, po kojih krivdi je bila stavba tako mesobitno zgrajena, bi pa stali varno ob strani in se po katastrofi izgovarjali, da so imeli dobre namene, da so bili dobri tudi njihovi načrti, da pa se je žal zgodila nesreča in da oni najbolj občalujejo žrtve. Naj stoji ti gospodje sami pod streho svoje lastne, do temeljev razmaja-ne in vsled tega propasti zapiseane stavbe, mi, nacionalisti, nimamo niti volje niti namena podpirati te stavbe, ker vemo, da bi bile brezplodne vse žrtve in da ni mojstra, ki bi mogel iz te stavbe napraviti nekaj zdravega in trdnega. Zato proč od nje, proč tudi z njo in na delo, da bo stala čimprej nova, res solidna stavba, ki ne bo zidana le na prazne fraze in lepe besede, marveč bo temeljila na onem jugoslovenskem nacionalizmu, ki pozna in vpošleva današnje stanje in se vsled tega zaveda onega strahotnega Mene, tokel, fares, ki ga bo zapisala nevidna roka usode našemu narodu, če se ne bo okrenil od starih voditeljev in njihovih zastaralih metod k novim ljudem in novim metodam.

Vam pa gospodje bivši voditelji, samo en svet. Če hočete dokazati vsaj malo nesebičnosti in resnične ljubezni očemu narodu, katerega v svoji domišljiji predstavljate, umaknite se v ozadje sami. Zastigurate vam je dobra, brezskrbna eksistenca do skrajnih mej vaših življenj, zastigurate si še hvalježno priznanje naroda s tem, da mu s svojim prostovoljnim umikom prihranite one sicer ne ravno težke, pa vendar nepotrebne premlajaje, ki bodo neobhodno potrebni, če se ne umaknete sami in bo treba iti preko vas!

B. B.

Kupuj domače blago!

Tega bi se morali zavedati v prvi vrsti vsi činitelji, katerih dolžnost je bila in je, rešiti invalidsko vprašanje. Celokupna javnost in vsak posameznik je dolžan sodelovati pri reševanju tega vprašanja. Kdor pa hoče pri tem soditi ali obsojati, ta se mora vživeti v vlogo invalida, mora spoznati njegovo življenje in razumeti njegovo duševno razpoloženje in ne more in ne sme soditi po trenutnem stanju. Vpoštevati mora vse dobrote in žrtve invalida in dalje in krajše preteklosti.

Široki javnosti je vse premalo znano težko trpljenje vojnih žrtev, katerim država zaradi neugodnega finančnega stanja ne more dati invalidnin, ki bi zadostovale za najpotrebnejše preživljanje. Samo z invalidninami ni mogoče rešiti invalidskega vprašanja, ker so potrebe prevelike. Treba je bilo usmeriti izvrševanje tega vprašanja na razna druga gospodarska in socialna pota. To storiti ni bila dolžna samo država ali državna oblast, temveč ves narod, ker on je država!

Iz omenjenih razlogov je invalidska organizacija od svojega postanka vedno stremela za tem, da se njeni člani pridobitno usposobijo in po možnosti gospodarsko osamosvojijo ter si je za dosego tega cilja prizadevala poiskati potrebne finančne vire. Sporazumno z oblastjo je vodstvo invalidske organizacije doseglo na podlagi določb po uredbi o začasnih pomoči vojnim žrtvam z dne 14. februarja 1920, da se je vsaka kinokoncesija ali nje podaljšanje dovolila in podelila le po pristanku invalidske organizacije, in sicer proti primerni, za koncesionarje znosljivi odškodnini v prid vojnim žrtvam.

Delovanje invalidske organizacije v smeri za gospodarsko okrepitev vojnih žrtev je zadelo v zadnjih letih na težke

ovire. Ljudje, ki so predstavljali in ki hočejo predstavljati javnost, odrekajo vojnim žrtvam stare pravice pri delovanju kinokoncesij in jih skušajo z vsemi sredstvi razveljaviti iz strahu, da jim bodo te skromne dajatve izpraznile mošnje. Pri tem zasledujejo nasprotniki invalidskih pravic osebne koristi ali koristi svoje ožje družbe, brez ozira na dolžnosti in naloge občine koristi v prid vojnim žrtvam in v prid države. Medtem ko smatra kulturna družba v zapadni Evropi za svojo dolžnost pomagati žrtvam svetovne vojne, je pri nas daleč zaostala in pozabila vojne strahote in posledice. Surova realnost je v gotovih delih naše javnosti uničila vsak plemenit čut do vojnih žrtev.

Ne bomo več trpeli, da bi služile gotove kinokoncesije v bodoče posameznikom, dobro situiranim tajnim družbam ali strankarjem za »kulturne« ali »prosvetne« namene na račun okrnjenih invalidskih pravic!

Vojni invalidi - bojevniki bodo znali braniti svoje stare pravice. Ne boje se boja, ki jim je vsiljen.

Pri tem vojni invalidi verujejo, da ne bodo osamljeni in da bodo dobili dovolj poštenih in odločnih soborcev in iskrenih prijateljev iz vrst našega naroda proti onim, ki so največji škodljivci naroda in države. Ne bodo več poslušali lepih in mamljivih besed o socialnem sočustvovanju, ne bodo se več pustili varati s praznimi frazami in obljubami.

Ti je zaenkrat samo svarilo onim, ki se jih tiče, sicer bodo sledila dejanja, ne zaradi senzacije, temveč radi socialne pravičnosti, ki je temelj države. Tega se naj zavedajo tudi vodilni činitelji, ko napovedujejo novi invalidski zakon v času, ko že zopet smrdi po smodniku.

Za pravice nerojenih!

Zadnjič je bil površno očrtan obsežen problem prepovedanih splavov. Tu pa še dalje razmišljamo o tem vedno perečem širokonarodnem vprašanju. Kajti pri splavu ne gre le za časno ali večno usodo nerojenih splavljenih bitij, tu gre predvsem za zlokobne posledice, ki jih ostavljajo splavi na materah, za posledice, ki segajo ubijalno prav v korenino naše narodne rasti. In v tem je poglavitna nesreča in zlo vsakega, predvsem pa kriminalnega, prepovedanega splava.

Ako so neznosne socialne razmere našega podeželja, zlasti še naših delavskih središč, pa tudi mestne »beraške četrti« prvenstveno krive za tako naraslo splavljanje, je pa tu vendar soudeleženi še dokaj drugih, zelo materijelnih in vendar nesocialnih momentov, ki gotovo zelo močno prispevajo k porazni številki 300.000 splavov letno v Jugoslaviji.

Eden vsaj za naše razmere neodoljivo silnih sorazlogov in sopobud za splavljanje je vsekakor oni nesrečni občutek sramote, ki ga mora sprejeti nase vsaka nezakonska mati in pod čigar težo išče marsikatero naše dekle v izogib tej sramoti rešitev v splavu. O tej nezakonskosti matere in deteta je treba pisati baš spričo nekih pridig pod naslovom »Za pravice nerojenih«, ki so bile nedavno organizirano prirejane v nekaterih cerkvah za časa najživahnije časopisne pisarije o splavu. V teh pridigah se je splav obsojalo predvsem radi tega, ker da je tudi nerojeno bitje že živo in da ima kot tako tudi že dušo, pa se tako v splavu ubije popolnega človeka, napravi torej umor, napravi velik greh.

Pri tem je seveda povsem postranska stvar, če cerkveni in cerkveno-medicinski krogi niso enotni v tem,

Kdaj pride v plod nesmrtna duša, da-li v četrtem mesecu nosečnosti, torej v dobi, ko prične plod že z izrazitim lastnim gibanjem, kar mati seveda občuti, ali pa pride duša v novega človeka istočasno z oploditvijo, torej v trenutku spočetja! Točno je le to, da ta teološki prispevek ni sposoben, da vprašanje splava obravnava socialno, nego le zavleče razgovor o splavu od socialne in nacionalne poti na povsem druga, svoja, medicinska, nestvarna pota. O onem, ki tako teološko stališče osvoji, sploh ne sme računati, da bo pristal na resno uvaževanje medicinskih ali socialnih indikacij splava. Po cerkvenem učenju ni namreč dopuščeno nikakšen splav, torej niti oni, ki bi bil potreben za očiščenje materinega življenja, niti oni, ki bi ga diktirale težke življenjske prilike. Tudi za največjo nevarnost je poznan samo ta zagovor: »Je že božja volja tako!«

Močno nestvaren nazor o včlovečenju zarodka in o njegovem oduševljenju resen znanstvenik torej težko vzdržal v postavljene cerkveni obliki, saj že znanstveno motrenje plodnih snovi moža ali žene jasno kaže, da je bitje že v teh snoveh tako z materne kot očetove strani prepejeno življenjske volje in da je ta mala klica še pred spočetjem točen in polen živ posameznik, oziroma matere. Zaradi tega preložimo to teološko vprašanje: kdaj, kako in od kod pride duša v novo bitje, v neko nedokazano in nedokazno, časovno torej še neznan razvojno dobo in stopnjo zarodka, gotovo pa ne v trenutek spočetja, niti v četrti mesec nosečnosti. Toda to so »znanstveni« pomenki, ki socialnih prilik, v katerih se rodeva novi rod in poginja, gotovo niti malo ne spremenijo! Prav lahko jih povsem izločimo iz razprave o splavu, ki ostaja torej samo socialen, točneje nacionalno-socialen problem.

Ali ta pobožna učenja pa imajo vendar neko svojo značilnost! Ona kažejo, da se pri nas pri obravnavi splavov še ne mislimo poglobiti v vzroke, ki nam ubijajo 300 tisoč mladih življenj letno, nego mi samo študiramo in se pričakamo, kam gredo ta ubita telesa in kam odplavajo nedolžne njihove dušice! Ta skrb za trupelca in skrb za dušice je nekako neresna skrb post festum... To je navadno besedno igračkanje, lovljenje za pojmi, prav, kakor če pri požaru blebetaš o njegovem žarenju na nebu, mesto da greš in rešuješ ter skrbiš, da preprečiš novo nesrečo! Mi samo vestno in po zakonu doženimo, kako se piše ona žena, ki je splavila, pa jo približno na križ in uničimo njen dober glas, ne brigajmo pa se nič za one nemogoče razmere, v katerih se ta žena nahaja in ki so njeno ime vporabile, da se same skrijejo pred obračunom.

Pri zadnji časopisni debati o splavih se je to dobro videlo. Eni so zalagali svoje znanje in izkušnje, odkrivali humanost in socialnost iskrenega srca, udarjali po Molohu, ki nam ubija narod, kolikor se to sploh more in sme. Drugi pa so tolkli po njih z gorjačo, da tako javno manifestirajo svoje nerazumevanje za kričeče stanje splavov in da povedejo merodajno debato o splavu nazaj v tir blagoslovljenih starih manir. Hinavsko so se potegovali za pravice nerojenih, kakor da so že kdaj poskrbeli za pravice, ki jih rojeni imamo do življenja! Človek bi mislil, da so živeli farizeji samo za časa Kristovega, žal imamo občutek, da je farizejev še sedaj več kot skromnih, poštenih, bogaboječih Cestinarjev.

Peter Žmitek

Smrt vselej presenetli. Tudi če je popolnoma blizu in neodvratna, da se nam zdi, da je prišla nepričakovano in nenadoma. Vsi smo vedeli, da je Peter bolan, saj je bil že tako oslabil, da ga je bila sama kost in koža, a on je še vedno pušil svojo viržinko in vsak dan posedel določeno čas ob svoji črnini. Ni rad govoril o svoji boleznini, niti o sebi. Letos med poletjem je bil zopet v Slov. Gradcu, kjer je že parkrat našel okrepila v svežem zraku pod zelenim Pohorjem. Ko sem ga srečal na Tyrševi cesti, je korakal, kakor da je vse v redu. Celotno potrkalo se je na prsa. »Tu,« je rekel, »tu je vse zdravo.« Hujše je bilo najbrže v želodcu, a ni smatral za potrebno, da bi zgubil čas s takimi malenkostmi. Takrat sem ga videl zadnjikrat. Namenjen je bil proti Posavju. Dasi je živel samotarsko življenje in se ni družil z umetniškimi krogi, je še vendar mislil na svojo umetnost. Bila je tako del njegovega jaz, da se je ni mogel odreči. Bil je svoje vrste bohem. Nekoč sem prišel v njegov atelje, ko je stanoval še Pod Rožnikom. Da, to je bil Peter. Oni, ki so ga videli samo v gostilni, v šoli, ali na lovu, so videli čisto drugega Petra. Tu sredi te ropotije, ki je polnila sobo od vrha do tal, slike, okvirji, platna, papirji, knjige, posode, vrči, majolike, rute in nešteto drugih potrebnih in nepotrebnih reči, iz katerih se je komaj videla njegova postelja in miza, prenapolnjena in prekrita z najnovejšimi poskusi in načrti — tu je bil doma Peter. Videlo se je mnogo nedovršenega, nedokončanega, zavrženega. Boril se je za

Ko tako razmišljamo, kdo vse se poteguje »za pravico nerojenih« in ko vidimo, kako potrebna bi bila pri nas tudi avtoritativna intervencija nepolitične Katoliške akcije in podobnih humanih ustanov, prihajamo do zaključka, da sta skrb za rojeno in nerojeno med seboj neločljivo povezani in da, kdor se zavzema za nerojeno, mora poskrbeti tudi rojenemu, da more živeti in uspešno izpolniti svoj življenjski cilj.

Če se povrnemo k začetni misli članka in če zdaj omenimo še splošno znano resnico, kako zopern je občutek manjvrednosti, ki ga nosijo med nami

nezakonski otroci,

in kako težek je nesrečni občutek zločinske zaznamenovanosti, ki je močno kot od Boga dan našim nezakonskim materam, tem žrtvam življenja in ljubezni, dan predvsem od toserne zavestne propagande nekih »pobožnih« krogov, mislimo, da vsaj to dovoljuje, če damo nasvet, da naj ti krogi ne silijo v javnost s svojimi nauki o nerojenih, ker so že rojenim prizadejali že dosti gorja! Kajti vsaj vsi oni splavi, a teh ni malo, ki so jih podvezle naše nezakonske matere iz sramu pred svetom, pa dajo v svoji prvotni krivdi baš na naše »pobožne« kroge, ki to nesocialno in nehumano mnenje o nezakonskih otrokih kot o nečem manjvrednem in o nezakonskih ženah kot o izgubljenkah, še vedno uporno razširja. To neprijetno, zelo nesodobno in nekrščansko dejstvo je treba prikazati kakor stvarno izgleda. Pa tudi položaj pri življenju ostalih nezakonskih otrok in mater, ki so se junaško rešile sedanje povodni splavov, je treba socialno osvetliti. Treba je pravico do življenja in žigosanje že rojenega tolmačiti tako, da vsaj, kar je že rojeno, ni izpostavljeno roganju in zapostavljanju. To, kar je rojeno iz ljubezni, dasi iz mnogih ozirov ni moglo biti tudi blagoslovljeno v obliki zakona in zakonske postelje, to naj bo vendar kljub temu ohranjeno v prijetni prijateljski toploti javnosti, ne pa, da se te male nedolžne črvičke prikazuje kot ožigosana, Bogu nevšečna bitja, kakor to tako rada dela nekatera pretirana duhovščina in neke presite in svojevrstne pobožne hiše. Nezakonskim otrokom, ki so že enkrat tu, je treba priznati enake pogoje življenja, kot jih imajo otroci poročenih parov. V pravičnih nebesih ni razlike med dobrim zakonskim in dobrim nezakonskim otrokom, med skrbno nezakonsko in med dobro zakonsko materjo. Kdo ima pravico, da na zemlji drugače ravna?!

Toda dolžnost družbe, naroda, države in cerkve ni omejena samo na skrb in brigo za zdrav in dovolj številčen zarod. Tudi težke socialne prilike so krive, da naš narod ne raste v miru in v moči, ki jo po prirodi ima!

Ko je človek rojen, ga ne vprašajo, ali je zakonski ali ni, ali je tvoje vere ali celo brez konfesije, je-li buržuaj ali proletarec, ne vprašaj matere, je-li poročena, ločena, ali »nezakonska«, ne stikaj za očetom, je-li on oče ali ni — nego misli, da ima vse rojeno pravico do ljubezni in množenja in željo do zaroda. Zato ustvarjaj one psihološke in gmočne razmere, ki bodo pospeševale našo narodno rast in oskrbele ljubezni prijeten kotiček miru in časti! Zlasti ne bodi toliko krvočen, da vprašaš rednika družine, ko mu daješ kruh, katere vere je, katerega plemena, katere stranke. Dokler delaš drugače in dokler se ne zavzemaš za take humane ideje, ne govoriči »o pravicah nerojenih«, da ne postaneš smešen! Hodi torej po božjih stopinjah, da obvaruješ nerojeno in rojeno vsega hudega. —že.

svoj lastni izraz in se otepal tujih vplivov, ki so mu silili od povsod. Peter je bil Kropar z dušo in telesom. Celotno njegova umetnost ima na sebi nekaj kroparskega. V »Pocu« se je zbrala cela Kropa. Seveda to ni dovolj. Tudi Peter je hotel kaj več. Hotel je pokazati, da se zna tudi on igrati z barvami. Od tod njegovi poskusi pred zadnjih let. A njegova umetnost je bila le del njegovega jaz. Kar je v nji večnoveljavna, to bo ostalo. A Peter je bil tudi mož svojih nazorov. In zato mu pišem na tem mestu te vrstice. Vse drugo bodo opravili umetnostni kritiki in zgodovina.

Seznanila sva se v Pragi pred rusko cerkvijo. Takrat je bil prišel iz Petrograda, kjer se je učil pri Rjepinu. Na vse strani so šli naši umetniki, da se izpopolnijo v tujini, v Rusijo je šel edini Peter. Vedel sem o tem iz »Doma in sveta«, ki je objavljala njegova pisma in poročila iz Rusije. Tako sva se srečala pred rusko cerkvijo v Pragi. Ves nasmejan in dobre volje je stopil med nas. Bil je med pevci na koru. Peter je bil namreč tudi pevec — tenorist in je sodeloval pri cerkvenem petju v ruski cerkvi. Ta ruski pevski cerkveni zbor je bil tako slaven, da smo zaradi njega prihajali vsako nedeljo k ruski maši. Tako sva se s Petrom pogovorila o marsičem, ne da bi sklepala kako posebno prijateljstvo, saj on je bil iskren prijatelj vsakemu, komur se je približal. Takrat je nastala rusko-japonska vojna in ruska cerkev v Pragi se je vsako nedeljo bolj polnila. Iz dobrih slovanskih duš so se dvigale molitve za zmago slovanskega orožja. Peter je postajal zamišljen. Ni hotel jemati vere onim, ki so jo imeli. Molčal je. A ko so neko nedeljo nastale pred rusko cerkvijo demonstracije, ki so jih priredili nasprotniki Rusije, je Peter z vrha stopnic metal nanje najgrše psovke,

Po naši zemlji

NAŠA VOLJA

»Naša volja« je mladinski list, ki je danes gotovo najbolj priljubljen in razširjen med našo doraščajočo mladino. Okrog nje se je združila mladina polna idealov in volje do dela. Mlada sila, ki kipi v tej naši mladini, ki se tolikokrat označuje po krivici kot »pokvarjena, zlomljena, polna pesimizma in brez vere v bodočnost«, ta mlada sila se je našla okoli »Naše volje« in dokazala, da je sposobna nositi svoje visoke ideale.

V letošnji prvi številki je zopet pokazala odkrito svoje ponosno čelo s programatično izjavo:

Mi, ki se zavedamo, da smo izšli iz zemlje, obsevane le od svobodnega sonca, da smo vzklili iz krvavega semena, posejanega v strahotni borbi za ponosno bodočnost naroda, mi smo oprani tega greha naših pradedov. Oprani smo slepe strasti sovraštva in nesloge. In ako je ostala v nas še senca te kuge, jo je izlečila kri najboljšega in največjega sinu našega naroda, prelita v Marseju 9. 10. 1934.

V tej zavesti smo pričeli boj z nezumljivo močjo in železno vero v zmago, oprti na vzore naše preteklosti, one svete primere poedincev in naroda, ki zatemne vse temne pojave naše zgodovine.

Mi bijemo boj proti brezvestnemu gizenju osebne časti in ponosa poedincev, ker so to temeljni kamni časti in ponosa jugoslovenskega naroda. Zgraditi hočemo v vsakem poedincu jekleno voljo, čast in ponos ter na ta način položiti granitni temelj narodu in državi.

Pregaziti in iztrebiti hočemo razorno sebičnost, ki ustvarja strahotne prepade v narodu in oskranja grobove legendarnih nesrečnih naših herojev. Zavedamo se, da bo mogoče doseči socialno pravico le, ako bo v narodu zgrajena nesebičnost na socialnih temeljih.

Vzgajati in utrditi hočemo zavest svobodnega sinu ponosnega naroda, ki prizna le enakoverden, a nikdar nadrejen narod.

S to zavestjo hočemo zatreti tudi dnevna ponižanja, ki jih naš človek doprinese z beračenjem in sprejemanjem miloščin. Mi hočemo dati narodu in državi pošteno in vestno delo in zahtevamo, da se to delo ceni. Odklanjamo miloščino v kakršnikoli obliki, ker ponižuje svobodnega človeka v klečeplazca.

Mi bijemo neizprosno boj proti nesmiselnemu razmetavanju danih nam sil, ki nam dajejo pravico do imena — človek.

Zavest dolžnosti jugoslovenskega nacionalista do naroda in države hočemo postaviti v vsakem poedincu nad zavest o njegovih pravicah.

Zavedamo se točno ogromnega dela, ki ga moramo izvršiti, da dosežemo svoj cilj. Mi se tega dela ne plašimo, ker nam delo ni le sredstvo, temveč predvsem zmisel življenja. Mi nočemo zmage brez borbe, ker nam je ta borba s svojo vsebino višja od zmage. Mi hočemo skozi ogenj, ker hočemo biti prekaljeni, kajti samo take nas bo potrebovala bodočnost.

Tu sta združeni vera in volja — tu je zmaga!

ZIDJE IN SLOVANSTVO

V življenju se pač združujejo najrazličnejše reči. Tako naš človek v današnjih casih dobro ve, kako se dasta kisló zelje in krompir združevati v dobro in tečno hrano. S kislim zeljem se seveda da združiti tudi fižol. Zelo pa je znano združevanje v politiki. Tako imamo n. pr. Združeno opozicijo, ki je zvečena skupaj od vseh strani, pa vendar — vsaj na zunaj — predstavlja neko organizirano, morda celo harmonično celoto.

Da pa se dajo Zidje združiti s slovanstvom, to se pa vsakemu količjak pametnemu človeku zdi silno čudno in nerazumljivo, saj

kar jih je znal v slovenskem, ruskem in češkem in morda še kakem jeziku. Nikoli ga nisem videl ne prej ne pozneje tako raztogotenega. Branil je svojo Rusijo, kakor jo je spoznal in vzljubil. Pozneje sva se v življenju večkrat srečala. Vedno se je rad nekoliko pogovoril po rusko. In s tega nekakega ruskega stališča je gledal tudi na vse, kar se je zgodilo okoli nas in pri nas. Zato je bila neomajna njegova nacionalna vera in — dasi ni nikoli politiziral — je gledal na naše vprašanje vedno z onega višjega in širšega stališča, ki le v skupnosti vseh najde pravi prostor tudi besedi, miselnosti in duševnosti, da, celo zase. Kakor je bil po vsej svoji duši in po svoji zunanjosti Kropar in kakor je tudi njegova umetnost nosila na sebi vse znake njegovega rodnega kraja, tako je bil po svojem svetovnem razgledu Slovan in Jugosloven, ki je verjel v naše skupno poslanstvo. Kot lovec je prebil mnogo lepih dni na vrhovih nad Šmarjem in okoli Lipoglava. Zelo je ljubil te kraje in iskal po njih starih zgodovinskih sledov. Ohranil mu bodo hvaležen spomin prav tako kakor vsi prijatelji, ki so preživeli v Pjetrovi družbi ne eno veselo uro, kajti pod to čudno, nekoliko zagonetno kroparsko zunanjostjo se je skrivala zlata slovanska duša, ki se je izživljala, ker ni našla v življenju družinske sreče, v ljubezni do umetnosti — od tod njegovo neutrudno iskanje po tpih in barvah — v ljubezni do prirode — odtod njegovo navdušenje za lovski šport — in ljubezni do domovine, ki ji je dal vse, kar je imel. A nepozabna bo ostala njegova prijateljska udanost in dobrota, ki jo je občutil vsak, kdor se mu je približal kot človek, ki je rad delil z drugimi vse, kar je imel, in zato z vsemi dobrimi ljudmi delil radost in veselje.

vsakdo ve, da Židje v vsej slovanski preteklosti slovanstva niso podpirali in ga tudi danes ne podpirajo. Seveda se poskušajo Židje vrniti povsod, kamor se vrniti le morejo in tako so se vtihotapili tudi na prireditve, ki si je nadelala ponosni in pomembni naslov »Slovanski večer«. Če govorimo o slovanskem večeru, si pri tem čisto naravno mislimo prireditve, ki hoče na en ali na drugi način poudariti slovansko misel. Ampak, spoštovani prijatelji slovanstva, motite se! Gospodje, ki so organizirali ta »Slovanski večer«, ki se je vršil na Taboru, so smatrali za nujno potrebno, da svoj globoki čut in razumevanje do slovanstva pokažejo na ta način, da s svojimi pesmi dunajska Zidinja Katja Delakova predstavi našemu občinstvu globoko čustvovanje čiste slovanske duše.

Kdo je imel interes, da je slovanski večer združil svoj slovanski namen s tako židovsko umetnostjo, ko imamo dovolj naših priznanih in uvaženih umetnikov, nam ne more iti v glavo.

ČIŠČENJE

V javnosti se mnogo šušlja o čiščenju, ki naj bi prišlo v zvezi z revizijami pri raznih javnih ustanovah, ki jih je odredil novi občinski svet v Ljubljani. Kljub temu da je napovedal tudi »Slovenec« senzacijo v tej smeri, do danes ni storjenega še ničesar.

In vendar je tu vrsta očitkov, ki so se razpravljali tudi že v javnosti, sicer vedno brez zaključka, ki pa se končno morajo razčistiti. Eden izmed teh je vprašanje Pollakovega posojila pri Mestni hranilnici. Koliko je bilo že govorjenja o težkih milijonih, ki jih je utrpela pri tem Mestna hranilnica. Koliko ljudi, ki so zavzemali javne funkcije, se je spravljalo v zvezo s to zadevo. Kljub temu ne pridemo do zadovoljujočega pojasnila. Mislimo, da je sedaj čas, da se končno reši tudi to vprašanje. V občinskem svetu sedijo novi ljudje in nekdanji vpliv na Mestno hranilnico je odstranjen. Ali ne bi bilo v interesu stvari, da se to vprašanje razčisti in ljubljansko prebivalstvo, ki je na njem globoko zainteresirano, zadovolji.

DOJNO ZASLUŽKARSTVO

Veliko se govori o krizi in o revščini na vseh koncih in krajih in vendar rešitev tega vprašanja ne obstoji v ničemer drugem, kot v dejstvu, da imajo eni premalo, drugi pa preveč. Tako eni na vseh straneh služijo kakor le morejo in znajo, dočim drugi nimajo niti za vsakdanji kruh. Koliko gorja in koliko bede pa bi se dalo odpraviti, če bi se ljudje zavedali, da niso samo oni tišči, ki morajo vsak dan jesti, da žive, ampak, da so tudi drugi, ki bi radi prišli tja, kjer bi se le količkaj dalo zaslužiti. Med take zle pojave, ki jih dan za dnem opažamo okoli sebe in ki škodijo ne samo posameznikom, temveč vsemu narodu in državi, je tudi dvojno zaslužkarstvo.

Kaj je to dvojno zaslužkarstvo? Dvojno zaslužkarstvo bi lahko raztolmačili s primerom, da se najprej najes pri enem koritu, potem pa rineš še k drugemu in tako na vseh straneh dobro shajaš, čeprav je zaradi tega kdo lačen. Pri nas je dvojno zaslužkarstvo na široko razpredeno in razvito. Imaš eno službo, imaš toliko, da le živiš, čeprav skromno, pa to še ni dovolj, ampak moraš — po protekciji seveda — priti še kam drugam, da tudi tam zaslužiš in tako po nepotrebnem odjedaš kruh nekomu, ki bi tam lahko po vsej pravici bil na mestu tebe. To je klasičen primer dvojnega zaslužkarstva. Zlasti bi bilo potreba pri tem razčistiti problem različnih upokojencev, ki bi se lahko preživljali s svojo pokojnino, pa se morajo vrniti še kam drugam in odjesti kruh mnogim mladim ljudem, ki tavaajo po cestah brez dela in jela. Tako ravnanje je samo v občo škodo. Ali je prav, da toliko mladih ljudi nima kaj jesti, ko mnogi na vse strani služkarajo in so v vseh mogočih službah?

DELNICE IN DELNICARJI ALI KAKO POSTANEŠ BOGAT

To je že stara navada ljudi, da če komu ponudiš mezinec, ti zagradi celo roko. Tako pač vsakdo premišlja, če ima en dinar v žepu, kako bi dobil v drugi žep še enega. Pa tu, o čemer mislim govoriti, ne gre za dinarje, ampak za delnice in moram zato paziti, da se od njih preveč ne oddaljim. Delničar postati ni težko, seveda, imeti moraš nek začetni kapital. Potem gre pa že samo od sebe. Če postaneš pri nekem podjetju delničar, dobiš ob zaključku proračunskega leta dividende. Če je dividend veliko in imaš le količkaj talenta, to se pravi, da veš, kako je treba denar obrabiti, greš in kupiš nekaj delnic kakega drugega podjetja. In tako imaš ob zaključku drugega leta že dvojne dividende. Če si torej pristaš napredka in hočeš napredovati, pa si delničar seveda, tudi tvoje dividende napredujejo in se množe iz leta v leto. Slednjič je najbolje, če zapustiš poklic, ki si ga imel — če si ga sploh kdaj imel, seveda — in se greš delničarja, to se pravi, da postaneš poklicni delničar. S tem se lahko čisto dostojno in človeka vredno preživljaš. Čim več imaš delnic, in čim več delniških družb zastopaš, tem lažje lahko seveda shajaš. Kdor hoče torej pošteno živeti, naj kar postane delničar!

KRAJEVNA ORGANIZACIJA NARODNE ODBRANE SV. JAKOB-TRNOVO-BARJE

Krajevna organizacija Narodne Odbrane za Sv. Jakob-Trnovo-Barje, priredi v sredo dne 12. februarja 1936, sestanek v gostilni Soklič, Trnovo, Švabčeva ulica ob 20. uri za vse svoje brate in prijatelje naše organizacije.

Čitajte „Pohod“!

DOPISI

Kočevje

Dne 20. t. m. se je vršila seja občinskega odbora kočevske mestne občine. Šlo je za pragmatično nastavitve mestnega uradništva in drugih uslužbencev, ki so razven enega vsi sami Slovenci. Ta nastavitve ni povolji nemški večini v občinskem odboru, pa so gospodje Nemci, 14 po številu, zapustili korporativno sejno dvorano in napravili sejo za nesklepčno. Slovensko-nemški pakt, ki je izročil dvetretjinsko slovensko večino v občini skoro dvetretjinski nemški večini v občinskem odboru, se mora, kakor je videti, zadnji čas precej krhati in postaja polagoma po nemški agresivnosti v občini Kočevje in po podeželskih občinah prokletstvo za njega ustvaritelje.

Skrajni čas bi še bil, da bi zlasti v Kočevju videli slovanski odborniki z županom na čelu, da so v občini le brezpomembna priprava nemški večini v občinskem odboru in bi izvajali v interesu slovanstva primerne konsekvence. Ako se ta ali oni hoče brezpogojno vzdržati tudi po izvajanju konsekvenc svojega mesta, se bo menda vendar med Slovenci dosegel potreben sporazum, da bo dosegel vsak svoje brez nemške pomoči. Za vse to je potreba le nekoliko dobre volje in več narodnega ponosa! Še isti večer, ko bi se bila imela vršiti občinska seja, so vrgli Nemci iz telovadnice Gasilskega doma slovanske telovadce Sokole. Nemci potrebujejo baje to dvorano sami zase in za svoje prireditve — med drugimi tudi za telovadbo. Slovencem se milostno dovoli uporaba telovadnice od 16. do 20. ure in menda še to ne vse dni. Na pritožbo Sokolov pri starosti, ki je obenem naš slovanski župan, je leta izjavil, da ne more proti temu ukrepu Nemcev ničesar napraviti.

Mi bi pa vedeli za zelo učinkovito sredstvo proti nemški arogantnosti! Gospod župan naj takoj ustavi izplačilo podpore gasilskemu domu v znesku letnih Din 20.000—, ako te podpore še ni v celoti izplačal ter naj črta ta letni prispevek občine tudi iz svojega predloga proračuna za prihodnje proračunsko leto. Ta energična gesta, ki bi jo navdušeno odobraval vsi Slovenci, bo gotovo dosegla tudi pri nemškem gasilskem društvu svoj namen.

Zadnje čase se vrše po nemških občinah po kočevskem okolju vse češče napadi na Slovence. Prednjačiti je pričela Kočevska reka. Zadnje nedelje je bil v cerkvi slovanski evangelij. Vsi groženj in dejanskih napadov so morali v cerkvi pri slovanskem evangeliju obsediti slovanski farani. Slovenci so bili kamenjani, otroku delavca Mihelca so zlomili roko itd.

Kaj hočete še več? Niso ti lepi časi v Jugoslaviji naravnost ideal za našo nemško manjšino, ki se more zopet poljubno znesti nad Slovenci, kakor nekda pred 25 leti, ali leta 1914. s slavnimi obhodi in s psovanjem Slovanstva v medvojni dobi.

Kakor čitamo v dnevnem časopisju je prepovedan v Avstriji uvoz tukajšnjega Kočevskega lista, ker piše vse preveč v Hitlerjevskem duhu. V Jugoslaviji tako pisanje ni prepovedano!

Savezna streljačka družina v Kočevju je imela svojo letno skupščino dne 15. decembra 1935 ob pol 11. dopoldne v narodni šoli v Kočevju. Vabljeni so bili vsi člani.

Iz poročila odbora je razvidno, da je družina imela v letu 1935. 8 odborovih sej, 18 rednih strelskih vaj ter eno nagradno tekmo, združeno z veselico, ki se je vršila v hotelu »Trst«. Obisk je bil dokaj zadovoljiv.

Pri volitvah je bil nato izvoljen sledeči odbor: predsednik: Urek Jovo, sreski tehnični referent, podpredsednik: Trbojevič Dimitre, žand. poročnik, tajnik: Mlakar Alojzij, rev. gozdar, blagajnik: Höningmann Henrik, posestnik in gostilničar, gospodar: Sojer Matej, žand. narednik-vodnik. Odborniki: ing. Jug Oskar, šef šumske uprave, Verderber Aleksander, dimnikarski mojster, Kuret Stanko, obč. blagajnik, Bižal Drago, obč. tajnik, Kosi Bogo, trgovec, in Butala Viktor, trgovski sodruđnik. Od novega vodstva pričakujemo, da bo še bolj razgibalo delo družine.

Sodražica

Posledice izvajanja sankcij so pri nas izredno hudo zadele gozdne posestnike, lesno industrijo in trgovino. Prej so imeli kmetje vendar še možnost, da, če že za les ni bilo pravega užitka, pa so vsaj dobili nekaj za svoje delo in za delo svoje živine. Četudi je vse skupaj bilo več ali manj zguba, pa vsaj denar je bil. Danes tudi tega ni, eksekutor pa je vedno bolj priden. Kaj bomo počeli, če se nič ne ukrene. Ne jadjakujemo več, nego že prav obupujemo in se zgražamo nad zavednostjo našega časnikaštva, ki še vedno uvaža časopisni papir iz Avstrije, kakor da pri nas ne bi bilo papirnic, pri katerih ga lahko dobe. Zakaj država ne prepove uvoza in dovoljenje, da Avstrija, ki se ni priključila sankcijam, dobiva tudi od nas nagrado za nezvestobo do Društva narodov.

Ne samo pri nas, nego povsod ljudstvo obupuje zaradi popolnega zastanka lesne trgovine vsled izvajanja sankcij napram Italiji. Angleži so nam dali neke kompenzacije, toda zakaj molče naši stari, dobri prijatelji Francozi in zakaj so pustili našo tozadevno komisijo oditi praznih rok. Zvestoba za zvestobo. Ali smo k tej zvestobi zavezani samo mi? Zelo razočarani smo nad zadržanjem Francije. Ali se tako izkazuje »staro, tradicionalno« prijateljstvo. V težavah človek pač res najbolj spozna prijatelje. Mi, ki živimo tako rekoč samo od gozda, si bomo to zapomnili in samo pravimo: Bog nas čuva pred sovražniki, prijateljev se bomo varovali sami!

Naklo pri Kranju

Naše učiteljstvo je imelo pred kratkim zanimivo pravdo z kaplanom Janezom Špendalom. Ta je opetovano kazal svoje nerazpoloženje do učiteljstva, posebno do onega, ki se je udeleževalo v Sokolu. Ko je nekoč javno žalil učiteljstvo z »denuncijanti, lažnivci in duševnimi revčki«, je učiteljstvo radi tega vložilo proti njemu tožbo; učiteljica Ložar Franja, pa ga je poleg tega tožila tudi zasebno. Pri sodišču je bil kaplan Janez Špendal obsojen na 55 dni zapora in Din 540— globe ter poravnava vseh pravnih stroškov. Učiteljstvo pa je s tem dobilo polno zadoščenje.

Naklo

Tukajšnja učiteljica gđc. Ložar Franja je premeščena v Makole, srez Maribor desni breg. V času svojega službovanja se je priljubila vsem prebivalcem naše občine, posebno pa naši mladini, ki ji je bila najboljša prijateljica. Želimo ji na novem mestu čimveč uspeha in ključemo »Na svidenje«!

ČASTNA IZJAVA

V štev. 30 od 28. septembra 1935 je prinesel tednik »Pohod« v rubriki »Po naši zemlji« dopis iz Rog. Slatine, ki je v zadnjih dveh odstavkih oklevetal šolskega upravitelja gospoda Predana Rudolfa iz Rog. Slatine.

Podpisani Ivan Vidgaj, krojaški mojster v Rog. Slatini, priznam in obžalujem, da sem ta članek napisal in s taistim brez vsakega vzroka žalil in oklevetal g. šolskega upravitelja Predana Rudolfa, ki službuje že 16. leto v Rog. Slatini in je znan kot kulturne in nacionalne delavec ter se poleg svojih stanovskih poslov udeležuje tudi še kot vodja obrtne nadaljevalne šole, kot podstarosta Sokola, kot tajnik odseka za gradnjo Sokolskega doma, občinski odbornik, blagajnik Rdečega križa, blagajnik Planinskega društva, blagajnik Narodne odbrane itd.

Zahvaljujem se g. Predanu, da je odstopil od tožbe.

V Rog. Slatini, dne 13. januarja 1936.

Vidgaj Ivan s. r.

Središnji odbor N. O. v Beogradu je potrdil novoizvoljeno upravo krajevne odbora N. O. Gornji grad:

Upravni odbor: Predsednik: dr. Mejak Ervin, odvetnik; podpredsednik: dr. Rak Janko, zdravnik; tajnik: Zigart Janez, davčni uradnik; blagajnik: Mikuš Marjan, davčni uradnik; odbornik: Lobnik Franc, živino-zdravnik; vsi iz Gornjega grada.

Nadzorni odbor: Predsednik: Znidaršič Venč, zasebnik, Smihel; preglednik: Zehelj Anton, posestnik in trgovec, Bočna; delovodja: Počkaj Miro, šolski upravitelj, Radmirje.

ŽOLČNI KOTIČEK

TOLAŽBA

Zvedeli smo iz zanesljivega vira, da se je lotil rešitve lesne krize znani finančnik, katerega sliko tu pribujemo. Ni dvoma, da bo rešitev tega problema sedaj v najkrajšem času dosežena v splošno dobro vseh prizadetih. Na svoj račun pridejo naši kmetje, trgovci, obrtniki, dočim bo gospod finančnik kot običajno zopet enkrat pokazal svojo veliko nesebičnost.

JAVNA ZAHVALA

>V Slovenijo sem doslej prihajal le uživati, danes pa sem ji posvetil en dan trdega dela,« je izjavil preteko nedeljo gospod minister Jankovič v Trgovskem domu. Smatramo za svojo dolžnost, da se mu za to njegovo izjavo na tem mestu najpriščneje in najudaneje zahvalimo, izrazimo svoje silno navdušenje nad njegovo požrtvovalnostjo ter ga prav lepo prosimo, ako le utegne, da tudi prihodnje leto rezervira en dan trdega dela za Slovenijo.

UMESTNI PREDLOG

Preteko nedeljo so se pritoževali naši lesni trgovci in industrijalci, da se uvozi v našo državo letno 800 vagonov papirja, ki bi se lahko izdelal iz našega lesa doma. Gospod minister Kožulj je stvil prav umesten predlog, naj se ti gospodje nergači združijo, pa zgrade domačo tovarno za papir. Potem ga ne bomo več uvažali, ampak izdelovali doma.

Ta predlog, ki je žel navdušenja, nas je napravil g. ministru Kožulju močno zadolžil. Saj nam obeta izhod iz splošne krize naše lesne industrije. Ker bi se pa na vsak način radi oddolžili imenovanemu gospodu za to zlatonosno idejo in pomagali z dobrim nasvetom iz težke gospodarske krize njegovi ožji domovini — Dalmaciji, predlagamo, da se tam uvozi nekaj plemenitih ovac in kozlov, ker so tem krajem dani vsi pogoji za lep procvit te živinoreje.

Na ta način bi bili Slovenija in Dalmacija gospodarsko sanirani.

NOVOST NA KNJIŽEVNEM TRGU

Kakor se čuje, obeta se nam na književnem trgu senzacija. Naš znani politični vrvak dr. Marjan Zajc namerava izdati pod naslo-

vom »Od dr. Gregor Zerjava do mene« zgodovino slovenske napredne fronte.

Našo javnost opozarjamo na to aktualno delo, ki obeta razkriti marsikatero skrivnost, nerazumljivo doslej navadnim zemljanom.

POPRAVEK

Ker smo zvedeli, da g. dr. Dinko Puc odločno zanika, da bi bil pisal kako pismo dr. Lazi Markoviču in da bi imel z njim, čeprav je star radikal, sploh kake zveze, popravljamo radi vsebino v zadnji številki priobčene »Udanostne izjave« na način, ki bo gotovo zadovoljil vse prizadete in vse interese:

1. Ni res, da je dr. Dinko Puc stari radikal, res pa je, da je bilo v radikalni partiji že od mladih let le njegovo srce, dočim se je nahajalo njegovo telo vedno izven te partije.

2. Ni res vsled tega, da bi bil dr. Dinko Puc pisal kakršnokoli pismo dr. Lazi Markoviču, res pa je, da takega pisma ni pisal. Če ga je pa dr. Markovič kljub temu prejel, se je zgodilo le pomoloma.

3. Ni res, da je dr. Dinko Puc ponudil dr. Markoviču, da prevzame organiziranje starih pravovernih radikalov v Dravski banovini, res pa je, da tega ni storil. Če je dr. Markovič kaj takega govoril, potem je le dokazal, da ne zna čitati pisem in razumeti izjav dr. Puca.

4. Ni res, da hoče dr. Dinko Puc v JNS, res pa je, da se vrši 1. februarja 1936 sestanek voditeljev JNS, na katerega je vabljen tudi dr. Puc, čeprav JNS nima bodočnosti.

5. Ni res, da bi hotel postati dr. Dinko Puc ljudski voditelj celokupnega naroda, res pa je, da dere celokupni narod za dr. Dinkom Pucem proti njegovi volji.

Upamo, da smo s tem postavili resnico povsem pravilno na glavo.

PODPRIMO DOMAČO OBRT

Nekaj uradnikov in večje število nacionalnega učiteljstva je naročilo potrebno količino kovčkov pri znanem obrtniku Erjavcu. Barvo tem kovčkom je izbral osebno g. mojster Erjavec iz Most.

Javnost odobrava ta hvalevreden korak našega učiteljstva, ki nabavlja le pri znanih domačih firmah, dočim smo preje, zlasti kovčke uvažali iz Avstrije. Umevno, da bo s tolikim naročilom obetno zmanjšana kriza našega obrtništva, saj je naročenih 450 kovčkov, ki nosijo v dokaz, da so domača roba, ličen napis: »Maščevano Kosovo 1936«, Fran Erjavec, specialno podjetje za kovčke, Moste pri Ljubljani. Že sam gornji zaščitni znak je dokaz nacionalnega porekla kovčkov, pa tudi oseba g. mojstra zagotavlja, da so izdelki prvovrstni in poceni.

OPRANA ČAST

Dudi in Fifi sta bila vedno prav ponižna kučka in sta živela v najlepši slogi, čeprav je prišel Fifi k hiši ko je Dudi dosegel že častitljivo starost. Fifi je izkazoval svojemu četveronožnemu bratu dolžno spoštljivost, Dudi pa je imel vedno razumevanje za prešerno razigranost Fifija. In tako bi živela še dolgo srečno življenje ministrovih kužkov, da niso prišli vmes zlobni ljudje.

Sam zlodej je obrnil jezik nekemu počežlanu ter osvrknil Dudija in Fifija, češ da imata zlate zobe. Bilo je to na nekem političnem zborovanju. Dudi in Fifi se osebno prav za prav nikdar nista bavila s politiko, vsaj direktno nikdar ne. Ali pri nas ljudje ne morejo pustiti v miru nikogar in tako se je nekdo obregnil tudi v ta dva. Ko je Dudi zvedel za to natolcevanje in si je ogledal v ogledalu svojo brezzobno čeljust, je napravil harakiri (ali pa je skočil pod vlak) — skratka — napravil je samomor.

Iz tega pa je nastala silna afera in se je vršila pred tukajšnim sodiščem »zanimiva končana pravda«. Nek dnevnik ji je posvetil celo kolono v svojem političnem delu! Končala pa je klaverno, ker podeželski »obrekovalec« sploh ni imel v mislih ta dva kučka, ampak čisto dva druga.

Čast Dudija in Fifija je sedaj oprana in zadeva je zaenkrat spravljena s sveta. Zadovoljen je pravni zastopnik Dudija, pa tudi toženec.

Zalosten je le Fifi, ker je izgubil prijatelja. Ni izključeno, da bo pokrenil akcijo med svojimi prijatelji, da se Dudi proglaši za politično žrtev. Nekateri so celo mnenja, da bi se s tem mogla okoristiti kaka politična akcija, ki je trenutno zamrznjena, ker ji manjka mučenikov.

ČE SE LE HOČE...

Pravijo, da so naši ljudje prepirljivi, ki v svoji strankarski strasti razbijajo vse, kar jim pride pod roko, da ni mogoče najti več koticika na naši zemlji, kjer bi vladala sloga. Vse le radi te šmentane politike in javnih mest.

Svetel primer, kako to našo bolezen odpraviti, nam je gospod Peternel iz Javnornika, srez Skofja Loka. On je v isti osebi: tajnik, blagajnik in predsednik občine, istočasno pa predsednik JRZ in predsednik JNS.

In je pokazala občina Javnornik figo vsem »prepirom in razdorom. Predsednik JNS živi v bratski slogi s predsednikom JRZ in tudi med občinskimi funkcijonarji vlada najlepša sloga.

Kakor vidite, se lahko ozdravi naša grda bolezen — če se le hoče!

G O S P O D A R S T V O

KONFERENCA ZA UBLAŽITEV LESNE KRIZE

V nedeljo, dne 25. januarja t. l. se je po pred-konferenci, ki je bila v soboto, vršila konferenca za omiljenje krize našega lesnega gospodarstva in za iskanje izhoda iz stiske, v katero je vsled uveljavljenja sankcij zabredla posebno dravska banovina. Konferenca je imela vsedrjavni značaj, in so se je udeležili delegati iz vseh gozdnatih pokrajinah Jugoslavije. Od strani vlade so se je udeležili trije aktivni ministri: minister za šume g. Janković, gradbeni minister g. Kožulj, minister brez portf. g. Krek, načelnik trgovinskega ministrstva i. dr. ter viceguverner Narodne banke g. Lovčević, ban dr. Natlačen in podban g. Majcen. Med prizadetimi so bili navzoči bivši minister Ulmanski, razni predstavniki proizvedskih, lesnoindustrijskih in lesnotrgovskih ter sličnih organizacij, zelo veliko število malih podeželskih ljudi in nekaj narodnih poslancev.

Za ob 10. uri napovedana konferenca se je pričela s skoraj polurno zamudo, kar je med navzočimi povzročilo neko nerazpoloženje, ki je pozneje prišlo do izraza.

Po otvoritvenih besedah g. Škrbca, je prevzel predsedstvo minister za šume gosp. Janković in je čital svoje poročilo kakih 15 minut, v katerem je večinoma navajal statistične podatke o gozdni posesti in o izvozu lesa. Vmes je bilo nekaj vpadov v njegove besede, ki jih je menda govornik smatral bolj za plod nekeke opozicije. Za njim je govoril minister Ulmanski, vodilni funkcionar »Šipada«, ki je med drugim povdarjal potrebo kolektivizacije male lesne proizvodnje. Dejal je, da se v trenutni situaciji velike firme pač morejo nekako preorientirati, dočim male brez kolektivne uradne organizacije tega nikakor ne zmorejo. Zahteva, da se interesu celokupnosti podredi interes poedinca, ter, da gospodarske probleme vendar že enkrat začno obravnavati ne politiki, nego strokovnjaki. Vsled tega smatra za najvažnejše, da se takoj ustvari »Gospodarski svet«. Pritožuje se nad postopanjem Narodne banke, ki izplačuje našim izvoznikom njih terjatve v Italiji tako, da dobijo za liro po 3-15 Din, dočim morajo uvozniki v Italijo pri Narodni banki plačevati liro po 3-55 Din. Zahteva tudi kontrolo izvoza in uvoza, da bi se mogel bolje zasledovati blagovni in terjatveni saldo. Nato je govoril ing. Jerbič, predsednik združenja malih žag s Sušaka. Zelo ostro je napadal delo politikov, ki nimajo razumevanja za gospodarstvo. Kritiziral je tudi naš birokratizem, ki izdaja neobičajno veliko »Pravilnikov« in pravi, da ti poslovanje samo komplicirajo in da so samo za slaboumne ljudi.

Nadaljni govornik ing. Lenarčič povdarja veliki pomen gozdarstva v Sloveniji z ozirom na kmeta in navaja, da je pri nas od 160.000 kmetijskih gospodarstev celih 140.000, ki so zainteresirana na gozdarstvu. Tu ne gre samo za krizo 8.000 gozdnih delavcev, nego gre za 600.000 eksistenc. Obžaluje, da je to v javnosti tako malo znano in da ta pre malo ve, da kmet sedaj že več ne prodaja svojega lesa, nego ga daje zastonj, prodaja samo še svojo in svoje živine delovno silo in še to po zelo nepovoljni ceni. Dalje graja našo prevozno tarifno politiko, ki n. pr. obremenjuje pšenico s 30% njene vrednosti, deske s 85%, trame celo s 150%. Graja tudi uvoz letnih 800 vagonov časopisnega papirja iz Avstrije, ko pri nas ne moremo spravljati v denar niti našega celozelnega lesa. Ta papir porablja naše zavedno časopisje. Uvozna carina za papir je pri nas samo Din 14—, dočim znaša v Avstriji in Madžarski Din 90—, v Italiji Din 120—, v Poljski in Rumuniji celo Din 400—. Boj proti časnikarstvu bo v tem oziru težak, toda izvojevan bo pač moral biti, ker je to naš življenjski interes. Odljub je bilo dovolj, hočemo dejanj! Kritizira tudi zadržanje naših delegatov v Ženevi ob priliki sklepanja o uvedbi sankcij napram Italiji.

G. minister nato odgovarja, da naj se govorniki ne iznašajo na »nepoznatim terenima«, kar je izzvalo precej burje. Ing. Ružička poleg drugega navaja, da mu niso všeč uobičajni izrazi, da se bo to ali no storilo »u granicama stvarne mogućnosti«, iz česar je bilo videti, da se mu zdi tak izraz v sedanjih le prehudih časih preveč elastičen.

Minister Kožulj je povdarjal, da si je gospodarstvo sedanje stiske v veliki meri tudi samo krivo. On je šest let opozarjal

na sedanje čase, ki so morali priti, pa ni nič zaleglo. Ogorčeno je zavračal napade na politiko in politike. Kar je tiče uvoza časopisnega papirja pa je vprašal, zakaj da si prizadeži ne ustvarijo papirnice na jugoslovenskih tleh. (Prizadeti burno ugovarjajo in pojasnjujejo, da imamo dovolj papirnic.) Izjavlja pa, da ga razgibanost in burnost današnje konference prav izredno veseli, ker mu je to znak, da se je gospodarstvo končno vendarle prebudilo. Nadaljni govorniki so govorili za znižanje zemljarine tudi za gozd, za odpravo takse od pogozdovanja in za pravično ureditev plačilnih obvez za prekomerno uporabo cest, za ureditev in izboljšanje naše paroplovbe in prevoznih tarifov, dalje o tem, da je izvoz finalnih izdelkov nemogoč, prevoz do naših luk pa tako drag, kakor do Bombay v Zadnji Indiji. Pritoževali so se nad »visoko politiko«, ki je ljudstvo ne razume, pač pa težko občuti. Razne organizacije so na merodajna mesta že skozi dolga leta pošiljale nebroj resolucij in utemeljenih obrazložitvev, ki so stale krvavega truda, a uspeha ni bilo.

Nato je govoril viceguverner Narodne banke, ki je zagovarjal njeno poslovanje in razlagal način in vzroke njenega postopanja, kar pa udeležencem mnogokrat kratkoma ni bilo všeč. Odljubil je, da se bo Narodna banka kakor doslej, tako tudi v bodoče čvrsto zavzemala za interese našega gospodarstva in bo tistim izvoznikom, ki so doslej za devize premalo prejeli, v okviru možnosti dala nadomestila ter jih bo vpoštevala tudi pri dajanju kredita.

H koncu je glede našega izvoza podal nekaj pojasnil načelnik trgovinskega ministrstva dr. Dobravčič in povdaril, da se s Francijo, na katero so bili udeleženci konference ponovno zelo zagrenjeni — pogajanja niso prekinila in da se še nadaljujejo glede kompenzacij za posledice izvajanja sankcij.

G. Škrbec je v zaključnih besedah kritiziral razne »hijene«, ki izkoriščajo sedanjo situacijo pri dajanju kreditov, ali pri cenemem nakupovanju pri dražbah in od tega ne izvzame niti kreditnega združništva.

G. minister za šume in rude Janković se je zahvalil vsem navzočim z ugotovitvijo, da je ta konferenca vsekakor obrodila dober, pozitiven sad in pokazala smeri, ki jih bo vlada podvzela za izboljšanje bednega stanja ljudstva, kakor tudi je že prej omenil, da vlada počenja izvajati javna dela v dravski banovini in gradi, odnosno bo gradila železnico in ceste, bo izboljšala cene poljskih pridelkov in se bo s tem začelo ozdravljenje, ko bo kraljevska vlada izdala ukrepe, da se hranilnicam omogoči likvidnost in vračanje vlog. Veseli ga tudi, da je Narodna banka energično na delu za varovanje ljudskih koristi, kakor se je prepričal iz današnjega govora g. viceguvernerja Narodne banke.

Minister za šume in rude Janković se je zahvalil vsem navzočim z ugotovitvijo, da je ta konferenca vsekakor obrodila dober, pozitiven sad in pokazala smeri, ki jih bo vlada podvzela za izboljšanje bednega stanja ljudstva, kakor tudi je že prej omenil, da vlada počenja izvajati javna dela v dravski banovini in gradi, odnosno bo gradila železnico in ceste, bo izboljšala cene poljskih pridelkov in se bo s tem začelo ozdravljenje, ko bo kraljevska vlada izdala ukrepe, da se hranilnicam omogoči likvidnost in vračanje vlog. Veseli ga tudi, da je Narodna banka energično na delu za varovanje ljudskih koristi, kakor se je prepričal iz današnjega govora g. viceguvernerja Narodne banke.

HUDOBEN DOLŽNIK IZGUBI ZAŠČITO

Deželno sodišče v Celle v Nemčiji je imelo obravnavati poučen slučaj.

Neka gospa je od sodišča zahtevala, naj njenemu dolžniku, zaščitenemu kmetu, odreče zaščito, ker ji ne odplačuje dolga v znesku 7000 Mark, niti ji od 1. oktobra 1932 ni plačeval tekočih 6% obresti, dasi bi bil to mogel storiti, kajti obveznosti napram drugim upnikom je točno izpolnjeval, samo njo je takorekoč bojkotiral.

Toženc se je izgovarjal, da ji ni mogel odplačevati, ker je denar rabil upravičeno za dozdavo in izpopolnitev stanovanjske hiše in za druge gospodarske investicije. Upravičenost teh investicij je sodišče sicer priznalo. Po ugotovitvi dejanskega stanja pa je izreklo, da ako mu je primanjkovalo sredstev za plačevanje vseh obveznosti, da bi bil potemtakem moral razpoložljiva sredstva porabljati za delno zadovoljevanje vseh upnikov in plačevati vsakemu v sorazmerju dolga. Drugim je plačeval v redu, tožnici pa nič. S tem je kvaril namen in pomen kmetске zaščite, zakrivil je nagajanje upnici in škodoval dolžniški morali.

Sodišče je napram temu dolžniku izreklo izgubo kmetске zaščite, obenem pa mu je omogočilo zopetno pridobitev iste, ako uvidi svojo krivdo in z dejanjem dokaže voljo za vestno plačevanje. Tako je doseglo dvoje.

NUJNOST KMETSKE STAROSTNE PRESKRBE

Dosedanji način starostne preskrbe je spričo današnje obče gospodarske krize postal nevdzdržen. Gotovo v nad 90% primerih postaja položaj prevžitkarjev mučen in bolesten, žal premnogokrat izrazito in ostro mučen in bolesten. Vsemu temu pa niso vzrok samo neugodne in nestalne gospodarske razmere, temveč tudi živčevna razrvanost starih in mladih. Kaj? Na deželi — pa tudi to? Žalibog da, in vedno hujske.

Poleg običajnega pekla, običajnih sporov in prerekanj med prevzemnikom z ženo ter med prevžitkarjema, danes tudi slučajni nasilnih odstranitvev »nadležnih« starih — niso redki. Za nekatere oblasti zaznajo, za mnoge pa ne. Tiho se odigravajo marsikateri žaloigre.

Kaj ni starima dvema mučna zavest, da sta mladima samo v nadlego in kaj ni marsikje še bolj mučna zavest starih dveh, da se težko pričakuje njiju smrti?

Celo življenje muka, skrb in pritrgovanje, na stare dni pa kaj takega za priboljšek! Milčinskega — penzion.

Nedavno sem obiskal znanega prevžitkarja v boljši kmetiski hiši. Ko sem odhajal, mi je 80letni stari oče pokazal nagajivo deco (svoje vnuke). Mlada gospodinja, sinova žena je to opazila, prigmela nadenj in ga surovo nahrullila. Z jokavim glasom se je revež branil, češ, da ni hotel otrokom nič hudega in končno od sramu pred menoj zbežal ter se skrtil za hišo. Kmet je videti trd, nikoli ne joka. V tem primeru pa bi stavil, da je zbežal zato, da skrje solze, ki mu jih je sprostila z dneva v dan nabirajoča se bridkost.

Na uvedbo starostnega zavarovanja tudi na kmetih, bi bilo treba nujno misliti in čimprej tudi dejansko kaj ukreniti. Ono ne bi bilo samo v oporo starim prevžitkarjem, nego bi bilo razbremenitev tudi za prevzemnike, razmerje med stari in mladimi bi se v hiši izboljšalo, bi bilo pristrénejše ter se stari še celo ne bi želelo smrti ali se jim celo streglo po življenju. Zavarovanje bi stari prinašalo neke denarne dohodke, magari pišle in ti bi ob sporazumnem življenju tudi mladim lahko marsikaj prišli prav. Stari bi se želelo dolgo življenje. Naj bo prvobitni razlog tej želji tak ali tak, dejstvo je, da bi se ob odkriti ali hlinjeni prijaznosti — vendarle pekel definitivno izselil iz kmetiskih hiš in ubogi, izmučeni starine bi v miru umirali, kadar bi bilo Bogu ljubo.

Vprašanje izvedbe starostnega zavarovanja res da najprej ne bi na kmetih povsod bilo prijazno sprejeto, ker bi pomenilo nekaj najmanj popularnega, t. j. plačevanje. Toda čas ga je postavil. Razmere zahtevajo njega realizacijo. Kriza — to ne more biti izgovor. Ako je kriza tu na poti, jo je treba odpravljati. To pa ne samo z lepimi frazami, niti ne polovičarsko, nego tako, da bo odpravljena, pa če je to tistim prav ali ne, ki imajo svoje prijatelje v vsakodnevni vladi. Če se teh vprašanj niso dotikali dosedanja politiki, se jih bodo lotili drugi. Znaki za to se kažejo dovolj jasno za vsakogar, ki zna gledati in videti.

Ko bodo vsi drzavljeni delali in bo zaslužek pravično razdeljevan, bo brez nadaljnjega in brez posebnih težav tudi vsak kmet že tedaj ko bo mlad, čil in močan, mogel in moral spravljati sredstva skupaj za zagotovitev mirnega pokoja na stare dni. Im.

NAVJANJE CEN V NEMČIJI

V zadnjih mesecih se je v mnogih krajih zgodilo, da so morale oblasti kaznovati razne navjajalce cen s prav občutnimi kaznimi, pa so jim vendar še prihajale vedno nove ovadbe, posebno glede podražitve mesa in klobasičarskih izdelkov. Vlado predsednik v Hildesheimu je zato objavil poseben razglas, v katerem povdarja, da za podražitev blaga ni nobenega utemeljenega razloga in da vsaka spozabitev v tej smeri pomeni kapitalen pregrešek nad nemškimi narodom in bo brezobzirno kaznovan, kdor se pregreši.

V Essenu so odkrili celo nek dogovor med kupci in preprodajalci, ki je omogočal navijanje cen s tem, da so zmanjšali dotok blaga na trg. Oblasti so trdo nastopile, obenem pa poslale načelnike raznih krajevnih mesarskih združenj na dopust.

Tudi iz Porenja in iz ostalih delov Nemčije prihajajo podobne vesti. Oblasti

povsod budno pazijo in store vse, da se zavarujejo interesi porabnikov pred nakamami denarja lakomnih poslovnih ljudi.

Da, tam oblasti vedo, kaj je njih dolžnost in jo tudi vršijo!

AAA v USA:

Znano je, da je najvišje sodišče USA (ameriških zedinjenih držav) na provokacijo velikega denarništva izreklo, da je izvajanje Rooseweltaovega načrta za izboljšanje stanja kmetijstva (Agricultural Adjustment Act) protustavno, kar je končno formalno tudi res, kajti ustava združenih držav ameriških je dovolj stara in se ob nje izglasovanju takrat gotovo nihče ni mogel nadejati takih razmer kot jih danes svet preživlja, niti noben politik ni mogel predvidevati ukrepov, ki bodo zato potrebni.

Večina zveznega parlamenta je Rooseweltu odobrila izvajanje programa za izboljšanje kmetijstva in sistematično delo je tudi dejansko kronano z uspehom.

Sedaj se poroča, da je senator Logan v zveznem parlamentu predlagal, da se ustava nujno toliko spremeni, da bo izvajanje Rooseweltaovega načrta možno in zakonito. Utemeljeval je svoj predlog s tem, da je ameriško narodno predstavnstvo, ko je odobrilo Rooseweltaove načrte, istočasno v duhu tudi izreklo, da je njih izvajanje zakonito in ustavno ter je s tem ustavo, v kolikor bi temu sklepu nasprotovala — v duhu že izpremenilo.

Povedal je prav. Ustava ni sama sebi cilj. Ako je potrebno in upravičeno izvajanje kakršnekoli pomožne akcije, pa nje izvedbo ustava onemogoča, tedaj jo je treba izpremeniti tako, kot je to v interesu stvarnosti, kajti končno se vendar življenje ravnava po razmerah ter se ne da vklepati v še tako lepo razporejene paragrafe, če ne odgovarjajo več duhu časa.

Za izpremembo ustave je v USA potrebna tričetrtinska večina in dasi so Američani tudi dovolj formalisti in konservativci, ne dvomimo, da ustavo tako spremene, da upravičeno izvajanje AAA ne bo protizakonito.

ITALIJANSKEMU KMETIJSTVU PRIMANJKUJE DELAVCEV

To pomanjkanje je, kakor poročajo, toliko bolj občutno, ker tudi oblasti store vse mogoče, da se zemlja kjerkoli mogoče najbolj intenzivno uporablja. Mobilizacija je kmetijstvu odvzela mnogo delavcev. Čimdalje več pa je prostih industrijskih delavcev, kajti eno za drugim posamezna industrijska podjetja ustavljajo svoje obrate radi pomanjkanja surovin in naročil.

Odvšne industrijske delavce se sedaj hoče presaditi na deželo. Toda tudi pri tem oblasti zadržujejo znova na neznaniko, ki jim vzbuja preglavice: Koliko časa bodo pravi kmetijski delavci še morali ostati pod orožjem in kaj bo potem, ko bi se začeli ti vračati. Kako bo z delovnim trgom tedaj.

KAKŠNO KONJUNKTURO NAPOVEDUJEJO V ANGLIJI?

Kaj nas briga. O pač, Anglija je v svetovnem gospodarstvu tako mogočen činitelj, da je pomemben tudi za nas.

V letu 1936. se pričakuje za Anglijo proširjenje konjunkturnega napredka v raznih panogah konsumnih dobrin. So znamenja, ki kažejo, da bo konjunkturni napredek naraščal bolj po širini kakor po jakosti. Vendar so možne tudi razne nevarnosti. Grozi tudi nevarnost, da bo proračunska in finančna slabotnost dovedla v Franciji do direktne krize vsaj do konca marca. To bi pomenilo konec zlatega bloka in delitev držav po različnih devalvacijskih stopnjah. Ker ni nobenega mednarodnega činitelja, ki bi omejeval razvrednotenje valut in razne manipulacije, je možno, da se pojavi nov val tekmujočega valutnega razvrednotenja. To bi pomenilo nastopanje nadaljnjih zunanjetrgovinskih težkoč. Ako bo angleško oboževanje zahtevalo zmanjšanje proračunskega prebitka, bo ostajalo premalo ali nič državnih sredstev za razgibanje gospodarstva in za zboljšanje zaposlitve in kar bi bilo še usodnejše, poslovno zaupanje bi utegnulo izginiti popolnoma. Privatne intervencije bodo prenehale.

Najbližja bodočnost bo pokazala, kako bo v Angliji. In kakor bo tam, tako se bo v smislu povedanega to čutilo v svojih posledicah tudi pri nas.

Industrija platnenih izdelkov d. d.

izdeluje krojaške potrebščine, platno za naslonjače, gradl za zavese in žimnice, belo laneno platno, brisače, brisalke in namizno perilo, impregnirano platno za plahte, platno za vreče, slamnjače i. t. d., kakor vse ostale v to stroko spadajoče proizvode.

J A R Š E, p. Domžale